

Khi chúng tôi trong chính quyền nhìn lại thành tích của mình về phát triển bền vững toàn cầu khi bước vào thế kỷ 21 thì khó mà có được cảm giác thỏa mãn. Bởi vì tuy có tiến bộ trong một số lãnh vực, chúng ta vẫn không thể đảo ngược những xu thế bất lợi trong sự phát triển toàn cầu. Còn quá nhiều người vẫn phải sống trong nghèo đói khủng khiếp và tại nhiều nơi, việc khai thác nước, đất và các tài nguyên thiên nhiên khác đã vượt quá mức báo động.

Nguồn năng lượng được cải tiến và hiệu quả trong sử dụng tài nguyên tại các nước giàu thường chẳng có tác dụng lớn vì sức tiêu thụ gia tăng quá độ. Đầu tư của tư nhân tại các nước đang phát triển đã tăng đáng kể nhưng chỉ đem lại lợi ích cho một số ít quốc gia. Hơn nữa, nguồn viện trợ ODA cũng đã giảm. Các

nguyên thủ quốc gia gặp gỡ tại Hội nghị thượng đỉnh về phát triển bền vững tại Nam Phi năm 2002 hẳn nhiên sẽ đồng ý rằng thành tích kể từ sau Hội nghị LHQ về Môi trường và Phát triển (UNCED) tại Rio de Janeiro 1992 là hoàn toàn chưa thỏa đáng. Nên điều cốt yếu hơn cả trong lúc này là phục hồi nhiệt tình và cam kết đã bày tỏ ở Rio.

Chúng ta có lý do để thấy được khích lệ. Kinh nghiệm cho thấy rằng chúng ta có thể đạt được sự tăng trưởng mà vẫn bảo đảm phát triển bền vững. Mọi người ai cũng hiểu rõ nhu cầu cần thay đổi: người ta thừa nhận rằng cuộc chiến chống nghèo đói và bất công xã hội phải đặt trên sự quản lý chặt các tài nguyên thiên nhiên và hệ sinh thái, và chúng ta cần tách bạch việc tiêu thụ tài nguyên và khai thác môi trường ra khỏi nhịp độ bành trướng kinh tế. Chúng ta cần những cơ chế hữu hiệu hơn để bảo đảm sự phổ biến mau chóng những công nghệ sạch; và sự hợp tác dựa trên lòng tin cậy lẫn nhau phải được thiết lập giữa Bắc và Nam nhằm tăng cường sự phát triển bền vững một cách tiết kiệm, có lợi cho môi trường và xã hội.

Mọi chuyện đều cho thấy rằng tăng trưởng trong kinh tế và dân số toàn cầu sẽ tiếp tục tạo sức ép lên thiên nhiên trong nhiều năm sắp tới. Các vấn đề môi trường thì đa diện. Tình trạng đất bạc màu là vấn đề lớn cho cả các nước giàu cũng như nghèo. Biển cả, đại dương tiếp tục bị ô nhiễm

và khai thác hải sản quá độ. Các đe dọa tràn lan đến khí hậu, tầng ozone và sự đa dạng sinh học. Hóa chất độc hại, nạn phá rừng, đất bạc màu, sa mạc hóa và cạn kiệt nguồn nước có mặt khắp nơi; và sức khỏe con người gặp đe dọa đến từ mọi phía.

Làm sao chúng ta cứ tiếp tục ở nhịp độ này, nhất là khi dân số thế giới có khả năng tăng đến 50% trong 50 năm tới? Có một nhu cầu bức thiết phải có biện pháp toàn cầu để chấn chỉnh cách thức sản xuất và tiêu thụ không bền vững mà chúng ta đã quen thuộc.

HƯỚNG TỚI MỘT TƯƠNG LAI BỀN VỮNG

POUL NYRUP RASMUSSEN

Mối quan tâm của chúng ta về thiên nhiên và môi trường phải được gắn kết vào các chính sách công nghiệp, nông nghiệp và lâm nghiệp, vào ngành vận tải và năng lượng, vào chính sách đô thị và các chiến lược phát triển khu vực. Thị trường cũng cần được điều tiết để phục vụ cho phát triển bền vững. Việc nội bộ hóa các chi phí (buộc những cơ sở gây ô nhiễm phải chi trả phí tổn), các yêu cầu về độ phủ xanh, việc cắt dần những tài trợ bao cấp có hại cho môi trường để thay dần bằng công nghệ sạch hơn: tất cả những việc này phải trở thành những yếu tố quan trọng trong các chính sách kinh tế ở tương lai.

Các nước công nghiệp hóa chịu trách nhiệm nặng nề cho tình trạng quá đất hiện nay. Chính vì thế mà Hội nghị cấp bộ trưởng khối OECD trong ngày 16 và 17.5.2001 trở nên quan trọng đến thế. Tôi tự hào là Đan Mạch được chủ trì hội nghị này, vốn là hội nghị có nghĩa vụ lịch sử là phải đưa ra những khuyến cáo có thể hướng dẫn các suy nghĩ và hành động của chúng ta trong lãnh vực quan trọng này trong những năm sắp tới. Chẳng hạn chúng ta phải thiết lập những mối dây hỗ trợ lẫn nhau giữa phát triển bền vững và các chính sách thương mại, và trong các chính sách của chúng ta về công nghệ và nền kinh tế mới. Sự phát triển bền vững ảnh hưởng rất nhiều đến mọi việc chúng ta làm, đó là điều mà các tranh luận tại Diễn đàn OECD 2001 (tiến hành đồng thời với hội nghị

cấp bộ trưởng) chắc chắn sẽ nêu rất rõ.

Công việc của OECD về phát triển bền vững sẽ giúp các nước công nghiệp thực thi những khung chính sách mới và tạo bước chuyển tiếp đến sự phát triển bền vững. Để khởi sự, chúng ta cần xem xét nghiêm túc việc đưa tính bền vững vào qui trình tổng kết kinh tế. Vì mục tiêu này, các quốc gia phải nhất trí với nhau về một hệ thống các tiêu chí để đo lường sự tiến bộ trong việc tách bạch sự khai thác tài nguyên và môi trường ra khỏi sự phát triển kinh tế. Điều này sẽ đóng góp đáng kể vào việc tạo bước đi tiến

tới Hội nghị thượng đỉnh về Phát triển bền vững. Thách thức lớn của chúng ta là kết hợp cuộc chiến chống nghèo đói và bất công với việc sử dụng hợp lý các tài nguyên thiên nhiên và hệ sinh thái. Chúng ta phải làm việc này theo một cách thức cho phép mỗi quốc gia đều được phát triển và cải thiện

đời sống người dân mà không gây ra việc đổ xô đi chiếm đoạt các tài nguyên. Khi các chính sách về thương mại và đầu tư và các chính sách về môi trường và xã hội có quan hệ hỗ trợ lẫn nhau thì sự phát triển bền vững sẽ được nâng cao. Các nước OECD phải tăng cường sự gắn kết này ở quốc nội cũng như trong các đàm phán quốc tế. Một bài học lớn từ kinh nghiệm môi trường quốc tế và quốc nội của Đan Mạch là: sự tiến bộ đích thực cần có sự tích cực tham gia của dân chúng. Điều này lý giải tại sao Đan Mạch là nước ủng hộ mạnh mẽ Công ước Aarhus 1998 về việc tiếp cận thông tin, sự tham gia của đại chúng vào việc đưa ra những quyết định liên quan đến môi trường và tiếp cận công lý trong các vấn đề môi trường. Tính minh bạch và sự tham gia đại chúng phải là điểm trọng yếu trong các nỗ lực nhằm đạt được phát triển bền vững và quân bình giữa nhu cầu của con người với thiên nhiên.

Giải quyết vấn đề phát triển bền vững cũng giống như nhắm bắn vào một mục tiêu di động. Đó không chỉ là việc điều chỉnh các chính sách và khuyến cáo theo thực tiễn hiện nay. Chúng ta phải tiên liệu sự thay đổi và sẵn sàng đáp ứng tương xứng trước những thách thức của ngày mai. Hy vọng của tôi là chính OECD sẽ phản ánh tham vọng này ■

(Tác giả là Thủ tướng Đan Mạch, bài viết gửi lên Internet (OECD Observer) ngày 15.6.2001)